

kompetencje społeczne

metody pomiaru i doskonalenia
umiejętności interpersonalnych

paweł smółka

kompetencje społeczne

<i>M. Armstrong, A. Cummins, S. Hastings, W. Wood</i>	WARTOŚCIOWANIE STANOWISK PRACY Przestrzeganie zasady równej płacy w praktyce
<i>A. Żarczyńska-Dobiesz</i>	ADAPTACJA NOWEGO PRACOWNIKA DO PRACY W PRZEDSIĘBIORSTWIE
<i>D. Ulrich, W. Brockbank</i>	TWORZENIE WARTOŚCI PRZEZ DZIAŁ HR
<i>S. Przytuła</i>	POZYSKIWANIE MENEDŻERÓW DO PRZEDSIĘBIORSTW MIĘDZYNARODOWYCH
<i>J. Leary-Joyce</i>	BUDOWANIE WIZERUNKU PRACODAWCY Z WYBORU
<i>J. Adair</i>	ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI PRZYWÓDCZYCH
<i>J. Lees</i>	JAK ZAPEWNIĆ SOBIE AWANS Podręcznik rozwoju kariery
<i>Th. H. Davenport</i>	ZARZĄDZANIE PRACOWNIKAMI WIEDZY
<i>pod red. L. Zbiegień-Maciąg</i>	NOWE TENDENCJE I WYZWANIA W ZARZĄDZANIU PERSONELEM
<i>M. Sidor-Rządkowska</i>	KOMPETENCYJNE SYSTEMY OCEN PRACOWNIKÓW Przygotowanie, wdrażanie i integrowanie z innymi systemami zsz
<i>M. Sidor-Rządkowska</i>	KSZTAŁTOWANIE NOWOCZESNYCH SYSTEMÓW OCEN PRACOWNIKÓW
<i>P. Ward</i>	OCENA PRACOWNICZA 360 STOPNI
<i>T. Oleksyn</i>	ZARZĄDZANIE KOMPETENCJAMI Teoria i praktyka
<i>M. Armstrong</i>	ZARZĄDZANIE ZASOBAMI LUDZKIMI
<i>S. Whiddett, S. Hollyforde</i>	MODELE KOMPETENCYJNE W ZARZĄDZANIU ZASOBAMI LUDZKIMI
<i>R. Hargrove</i>	MISTRZOWSKI COACHING
<i>E. Parsloe, M. Wray</i>	TRENER I MENTOR Udział coachingu i mentoringu w doskonaleniu procesu uczenia się
<i>J. Marciniak</i>	STANDARYZACJA PROCESÓW ZARZĄDZANIA PERSONELEM

Pełna oferta wydawnicza jest dostępna na stronie www.profinfo.pl

paweł smółka

kompetencje społeczne

**metody pomiaru i doskonalenia
umiejętności interpersonalnych**

 Oficyna
a Wolters Kluwer business

KRAKÓW 2008

Recenzent
Prof. dr hab. Anna Matczak

Projekt graficzny okładki
Łucja Mróz-Raynoch
Dorota Kozak, Łukasz Kozak
Images Copyright © Thetaxstock

Redaktor
Mirosław Dąbrowski

Korekta
Anna Maria Thor
Iwona Pisiewicz

Redaktor techniczny
Janina Burek

Skład i łamanie
Wojciech Prażuch

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o. 2008
All rights reserved.

ISBN 978-83-7526-633-7

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. (022) 535 80 00

31-156 Kraków, ul. Zacisze 7
tel. (012) 630 46 00

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl

Księgarnia internetowa: www.profinfo.pl

Pamięci moich Rodziców

Spis treści

O autorze	11
Wprowadzenie	13
Rozdział 1. Dlaczego warto i należy zajmować się kompetencjami społecznymi.....	15
Kompetencje społeczne a sukces w pracy zawodowej.....	15
Nowa organizacja.....	21
Nowy kontrakt.....	22
Nowa kariera	23
Rozdział 2. Kompetencje społeczne jako talent i umiejętności interpersonalne	26
Społeczna natura człowieka.....	26
Dwa główne sposoby definiowania kompetencji społecznych	27
Talent interpersonalny	31
Kryteria oceny kompetencji społecznych	32
Kondycja interpersonalna i główne wyzwania interpersonalne.....	33
Kompetencje społeczne na mapie kompetencji zawodowych	36
Rozdział 3. Uwarunkowania kompetencji społecznych	39
Modele uwarunkowań kompetencji społecznych.....	39
Predyspozycje a kompetencje. Modele deficytów skuteczności interpersonalnej	40
Rola treningu społecznego w rozwoju kompetencji społecznych.....	45
Portfolio interpersonalne.....	47
Rozdział 4. Zasady pomiaru kompetencji społecznych.....	49
Pomiar kompetencji społecznych jako pomiar psychologiczny	49
Diagnoza, retrognoza i prognoza.....	52
Aspekty kompetencji społecznych i wybór narzędzi pomiaru	54
Strategie pomiaru	60
Definiowanie kompetencji.....	64
Zliczanie i interpretacja wyników.....	66
Rozdział 5. Pomiar predyspozycji do rozwoju kompetencji społecznych	71
Predyspozycje intelektualne. Inteligencja społeczna	72
Predyspozycje osobowościowe. Temperament	74
Rola testów psychometrycznych w pomiarze predyspozycji	77

Rozdział 6. Biodane jako predyktory skuteczności interpersonalnej	82
Inwentarze biograficzne	84
Strukturyzowane wywiady biograficzne i behawioralne	87
Rozdział 7. Pomiar znajomości strategii interpersonalnych	93
Wiedza społeczna i jej wpływ na skuteczność interpersonalną.....	93
Testy kompetencyjne (<i>low-fidelity simulations</i>).....	94
Wywiad sytuacyjny	97
Rozdział 8. Ocena zachowań społecznych i umiejętności podejmowania wyzwań interpersonalnych	101
Testy sytuacyjne.....	103
Obserwatorzy.....	107
Rozdział 9. Opinie otoczenia jako wskaźnik poziomu kompetencji społecznych	111
Referencje	111
Socjometria	113
Ocena wieloźródłowa.....	115
Rozdział 10. Metody pomiaru kompetencji społecznych – epilog	119
Rozdział 11. Zasady rozwoju kompetencji społecznych	122
Proces zmiany	123
Facylitowanie procesu zmiany	126
Nabywanie wprawy.....	130
Uczenie się dorosłych	133
Specyfika rozwoju kompetencji społecznych.....	135
Rozdział 12. Rola metod edukacyjnych w rozwoju kompetencji społecznych	138
Biblioterapia – wykorzystanie lektury do wspierania rozwoju kompetencji społecznych	139
Prelekcje – jak inspirować do doskonalenia kompetencji społecznych	141
E-learning – interpersonalne szkolenia elektroniczne	145
Rozdział 13. Trening umiejętności społecznych	150
Zasadnicze cele i modele treningu umiejętności społecznych	150
Rola metod aktywnych w treningu umiejętności społecznych	152
Dobre praktyki treningu umiejętności społecznych.....	153
Techniki odgrywania roli i modelowania zachowań.....	155
Praktyczne wskazówki pomocne przy projektowaniu programu treningu umiejętności społecznych (TUS)	158
Podstawowe umiejętności społeczne jako podstawa rozwoju wysokiej skuteczności interpersonalnej.....	161
Specyficzne techniki treningu umiejętności społecznych	163
Transfer umiejętności społecznych	165
Ściągawka dla trenera.....	167

Rozdział 14. Coaching umiejętności interpersonalnych	170
Istota i style coachingu	170
Naturalny trening społeczny a rozwój umiejętności interpersonalnych.....	172
Coaching umiejętności interpersonalnych a naturalny trening społeczny	174
Coaching oparty na dowodach (<i>evidence based coaching</i>)	179
Self-coaching i autotrenażer miękkich kompetencji.....	181
Peer coaching. Action learning.....	185
E-coaching – zdalne wspomaganie rozwoju kompetencji	186
Rozdział 15. Programy doskonalenia kompetencji społecznych – epilog	189
Bibliografia.....	191
Indeks	203

O autorze

Dr Paweł Smółka – psycholog-coach, trener, wykładowca akademicki, specjalista ds. zarządzania zasobami ludzkimi. Członek Polskiego Towarzystwa Psychologicznego oraz Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Kadrami. Domeną jego zainteresowań jest metodologia pomiaru i treningu miękkich kompetencji zawodowych (kompetencji społecznych). Propagator i praktyk coachingu opartego na dowodach (*evidence based coaching*). Twórca programów szkoleniowych i dydaktycznych, w tym realizowanych on-line (e-learning). Prelegent konferencji naukowych i tematycznych, autor publikacji poświęconych zagadnieniom pomiaru i doskonalenia umiejętności interpersonalnych. Redaktor merytoryczny wortalu www.miekkie-kompetencje.pl.

Kontakt: psmolka@miekkie-kompetencje.pl

Wprowadzenie

„Umiejętność postępowania z ludźmi jest takim samym towarem handlowym jak cukier czy kawa. I zapłacę za tę umiejętność więcej niż za jakąkolwiek inną pod słońcem”.

J.D. Rockefeller

„Organizacje przyszłości będą zdominowane przez miękkie umiejętności”.

J. Berridge

Miękkie kompetencje pomagają uzyskiwać „twarde” rezultaty. I choć być może to, co najcenniejsze w miękkich kompetencjach, jest niewymierne i niemożliwe do precyzyjnego oszacowania; nawet jeśli nadal nie wiemy, na czym polega istota wielu kompetencji społecznych, takich jak przywództwo, wywieranie wpływu lub budowanie relacji opartych na zaufaniu, to jednak kompetencjami tymi warto i należy się interesować. Nazywane niejednokrotnie kompetencjami nowoczesnego lidera lub pracownika organizacji przyszłości, kompetencje interpersonalne należą do kluczowych elementów portfolio kompetencji zawodowych, które pomagają pracownikowi odnaleźć się na rynku pracy, a organizacji zdobyć i utrzymać przewagę konkurencyjną.

Niniejsza książka stanowi praktyczne wprowadzenie w zagadnienia pomiaru i doskonalenia miękkich kompetencji rozumianych jako umiejętności interpersonalne. Nacisk położono na podstawowe kwestie związane z doborem i konstruowaniem narzędzi pomocnych w oszacowaniu umiejętności interpersonalnych kandydata do pracy oraz przybliżenie strategii i metod treningowych sprzyjających doskonaleniu talentów interpersonalnych pracowników.

Adresatami książki są specjaliści ds. zarządzania kapitałem ludzkim, którzy na co dzień trudnią się selekcją pracowników, oraz trenerzy zajmujący się miękkimi szkoleniami – a więc osoby, które poszukają wiedzy na temat zweryfikowanych empirycznie, dobrych praktyk pomiaru i doskonalenia umiejętności interpersonalnych.

Rozdziały poświęcone doskonaleniu umiejętności interpersonalnych mogą ponadto przyciągnąć uwagę osób zainteresowanych rozwojem osobistym, gdyż zawierają wiele wskazówek pozwalających lepiej zrozumieć proces, dzięki któremu możemy zmieniać siebie w pożądanym kierunku. Życzę inspirującej lektury.

Paweł Smółka
Maj 2008